

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

**Komparace účetních a daňových nákladů České
a Slovenské republiky**

Frederika Žiačková

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Frederika Žiačková

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

Komparace účetních a daňových nákladů České a Slovenské republiky

Název anglicky

Comparison of accounting and tax costs of the Czech Republic and the Slovak Republic

Cíle práce

Práce si klade za cíl identifikovat hlavní odlišnosti účetního a daňového pojetí nákladů dle právních předpisů České a Slovenské republiky. Dalším cílem bude na praktických příkladech kvantifikovat vliv těchto odlišností na finanční situaci (rozhahu) a výkonnost (výsledek hospodaření) podniků.

Metodika

Literární rešerše bude vypracována prostřednictvím deskripce tematicky příslušejících právních předpisů a dalších tuzemských i zahraničních literárních zdrojů (monografických, časopiseckých, internetových). Vlastní část práce bude založena na komparaci účetního a daňového pojetí nákladů České a Slovenské republiky. Dojde k vytvoření matice, která povede k identifikaci hlavních odlišností. Tyto odlišnosti budou demonstrovány na praktických příkladech, které kvantifikují vliv na finanční situaci a výkonnost podniků.

Doporučený rozsah práce

30-50

Klíčová slova

Náklady, rentabilita, účetnictví, výkaz zisku a ztráty.

Doporučené zdroje informací

JANHUBA, M. – MÍKOVÁ, M. – ROUBÍČKOVÁ, J. – ZELENKA, V. *Finanční účetnictví : obecné otázky*. V Praze: C.H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-614-2.

RYNEŠ, P. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka : průvodce podvojným účetnictvím k 1.1.2019*. Olomouc: Anag, 2019. ISBN 978-80-7554-192-5.

STÁROVÁ, M. – ČERMÁKOVÁ, H. – HINKE, J. – SEIDL, L. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA. *Účetnictví pro podnikatele*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2017. ISBN 978-80-213-2740-5.

ŠTEKER, K. – OTRUSINOVÁ, M. *Jak číst účetní výkazy : základy českého účetnictví a výkaznictví*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-271-0048-4.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Jana Hinke, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 27. 11. 2020

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 30. 11. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 01. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Komparace účetních a daňových nákladů České a Slovenské republiky" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.3.2021

Poděkování

V této části bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní doc. Ing. Jane Hinke, Ph.D. za ochotu, vstřícnost, trpělivost, cenné rady a připomínky k samotné práci.

Komparace účetních a daňových nákladů České a Slovenské republiky

Abstrakt

Táto bakalářská práce je zaměřena na náklady z hlediska účetní a daňové legislativy v Slovenské a České republice. První část práce tvoří literární rešerše, která byla zpracována prostřednictvím deskripce příslušných právních předpisů a dalších tuzemských aj zahraničních literárních zdrojů v podobě monografických děl či internetových článků. Vlastní část práce se věnuje komparaci účetního a daňového pojetí nákladů České a Slovenské republiky a identifikaci hlavních odlišností. Tyto odlišnosti jsou demonstrovány na praktických příkladech, které kvantifikují vliv na finanční situaci podniků.

Klíčová slova: náklady, účetní náklad, daňově uznatelný náklad, účetní skupina, syntetický účet

Comparison of accounting and tax costs of the Czech Republic and the Slovak Republic

Abstract

This bachelor thesis is focused on costs in terms of accounting and tax legislation in the Slovak Republic and the Czech Republic. The first part of the work consists of literary research, which was processed through a description of relevant legislation and other domestic and foreign literary sources in the form of monographic works or Internet articles. The actual part of the work is devoted to the comparison of accounting and tax concept of costs of the Czech and Slovak Republics and the identification of the main differences. These differences are demonstrated on practical examples that quantify the impact on the financial situation of companies.

Keywords: costs, accounting cost, tax deductible cost, account group, synthetics account

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika	11
3 Teoretická část.....	12
3.1 Definice nákladů	12
3.2 Členění nákladů.....	13
3.3 Právní rámec účetních nákladů	16
3.4 Právní rámec daňových nákladů	18
4 Účetní náklady	20
4.1 Účetní náklady České republiky	20
4.2 Účetní náklady Slovenské republiky	28
4.3 Porovnání účetních nákladů	33
5 Daňové náklady	39
5.1 Daňové náklady České republiky.....	39
5.2 Daňové náklady Slovenské republiky	46
5.3 Porovnání daňových nákladů	49
6 Závěr.....	51
7 Seznam použitých zdrojů	53

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Účetní případy účetní skupiny 50.....	33
Tabulka 2 – Účetní případy s odlišným účtováním v Česku a na Slovensku.....	34
Tabulka 3 – Účetní případy účetní skupiny 51.....	34
Tabulka 4 – Účetní případy skupiny 52.....	34
Tabulka 5 – Účetní případy skupiny 53.....	35
Tabulka 6 – Účetní případy účetní skupiny 54.....	36
Tabulka 7 – Účetní případy účetní skupiny 55.....	36
Tabulka 8 – Účetní případy účetní skupiny 56.....	37
Tabulka 9 – Účetní případy účetní skupiny 58, resp. 61, 62.....	37
Tabulka 10 – Účetní případy účetní skupiny 59.....	37

1 Úvod

Cílem každého podniku, který se nachází na trhu, je maximalizace jeho výsledku hospodaření, tj. zisku. Aby podnik byl úspěšný na trhu a dosahoval své cíle, musí při své činnosti využívat nejnovější technologické prostředky, musí mít dobrou reklamní a marketingovou strategii, měl by efektivně využívat své zdroje a také by měl nabízet produkty nebo služby, o které je zájem a po kterých je ze strany zákazníků poptávka. V současné době je velká konkurence v různých odvětvích, proto musí podnik nabízet něco jedinečné, zajímavé, odlišující se od nabídky konkurence. Každá taková činnost se nevyhne spotřebou peněz na výrobní faktory pro získání ekonomického prospěchu, nebo spotřebou jiných prostředků v podobě materiálu, výrobků, energií, lidské práce, tj. nákladům. S pojmem náklad se setkávají pracovníci finančních účtáren, finanční kontroloři, i manažery a jednatele mikro, malých, středních či velkých podniků. Pro dosažení co největšího zisku je snahou každého podnikatelského subjektu bez ohledu na jeho velikost maximalizovat zisk, a to prostřednictvím zvýšení výnosů nebo snížení nákladů.

Hlavním tématem této bakalářské práce jsou náklady. Náklady jsou významným faktorem každé účetní jednotky, ovlivňují nejen hospodářský výsledek, ale i základ pro výpočet daně z příjmů. Na náklady se můžeme dívat z různého hlediska, na základě, kterého je můžeme roztrždit na jednotlivé druhy. Táto bakalářská práce má za cíl dívat se na náklady z hlediska účetního a daňového. Vlastní část práce se zabývá pojmem náklad z obecného hlediska, rozděluje náklady do jednotlivých skupin, uvádí základní charakteristiku jednotlivých druhů nákladů a věnuje se i účetním a daňovým nákladům z teoretického hlediska. Téma účetních a daňových nákladů je poměrně často diskutována, v praxi velice často dochází k neodlišování těchto dvou pojmů a spájí je v jedno.

Hlavním znakem účetních nákladů je fakt, že snižují výsledek hospodaření, tj. zisk. Účetní náklady jsou upraveny příslušným zákonem, v účetní osnově obsazují jednu celou účetní třídu.

Náklady daňové snižují daňový zisk, tedy základ daně, z kterého se odvádí podle příslušného zákona daň z příjmů. Ne všechny účetní náklady jsou zároveň i náklady daňové. Cílem této práce je proto specifikace účetních i daňových nákladů a jejich vzájemné porovnání mezi Českou a Slovenskou republikou.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je základní charakteristika nákladů účetních a daňových z všeobecného hlediska a jejich následné porovnání mezi Českou a Slovenskou republikou. Snahou je také najít odlišnosti mezi účetními a daňovými náklady jednotlivých republik, kvantifikovat hlavní rozdíly a následně jich uvést v praktických příkladech.

2.2 Metodika

Teoretická část práce je tvořena literární rešerší, v které byla použita metoda deskripce příslušných právních předpisů, zákonů a vyhlášek pro náklady účetní a daňové, které platili pro rok 2020. V značné míře byli využité monografická díla a odborné internetové zdroje.

Ve vlastní části práce byla využita metoda komparace účetních a daňových nákladů mezi Českou a Slovenskou republikou. Při zpracování byla použita také odborná literatura. Jednotlivé rozdíly byli aplikované v příkladech z běžné praxe.

3 Teoretická část

3.1 Definice nákladů

K tomu, aby podnik vykonával hospodářskou činnost, je potřeba vynaložit určité výrobní a jiné prostředky. Aby podnik dosahoval ekonomický efekt, realizuje na své výkony, které v peněžním vyjádření představují výnosy. Na druhé straně ekonomický efekt podniku snižují, resp. opotřebovávají výrobní zdroje, které nazýváme náklady. Během hospodářské činnosti podniku dochází k případům, kdy se majetek podniku opotřebuje či už z důvodu fyzického opotřebení nebo rychle se vyvíjejícím technologickým pokrokem. A tím se snižuje jeho hodnota. Zboží, či materiál ze skladu ubývá, dochází k prodeji služeb nebo zboží, nakupují se služby jako například energie, reklama, účetní služby, nájem nebo majetek v podobě nového software, výrobních strojů či zařízení. Všechny uvedené případy ovlivňují hospodářský výsledek podniku, protože při nich vznikají náklady. Podniky by nefungovali, kdyby neměli své zaměstnance. I takové zaměstnance pro podnik představují náklady v podobě mezd, sociálního a zdravotního pojištění.

Více autorů definují náklady různě. Zde jsou uvedeny některé z nich. Náklady jsou vyjádřením hodnoty všech vstupů ve podnikové činnosti. Jedná se o prostředky, které firma vynaloží za účelem dosažení výnosů běžného období. Ve finančním účetnictví slouží pro zachycení nákladů nákladové účty. Zachycují pohyb nákladů za dané účetní období v požadovaném členění. Na začátku účetního období mají nákladové účty nulový zůstatek. Na konci roku jsou uzavírány na Účet zisku a ztrát 710 (Máče, 2013, s. 250).

Náklady uvádějí účelové vynaložení hospodářských prostředků a práce v peněžní formě. Jedná se o důsledek vykonání jednotlivých operací v podnikání. Pro obchodní závod znamenají souhrn všech spotřebovaných prostředků a práce za určité časové období. Je to toková veličina definována za určité časové období. Náklady vyjadřují vztah podniku k vnějšímu okolí (Skálová, 2018, s. 22). Náklady také můžeme nazvat vstupy do hospodářské činnosti účetní jednotky. Tyto vstupy snižují ekonomický prospěch, buď nárůstem závazků nebo poklesem aktiv. Kromě toho, že náklady snižují výsledek hospodaření, také snižují i vlastní kapitál podniku jinak než odčerpáním majiteli podniku (Šteker a kol., 2016, s. 205).

Pod pojmem náklad můžeme chápat část výdajů, která snížila vlastní zdroje kromě výběru z kapitálu vlastníky účetní jednotky. Výdajem rozumíme pokles objemu či velikosti aktiv podniku bez ohledu na to, zda poklesli vlastní nebo cizí zdroje. Náklady také můžeme chápat jako soubor dvou složek – složkou hospodaření a složkou peněžní spotřeby produkčních činitelů (Janhuba a kol., 2016, s. 50).

Náklady jsou vstupy, kdy se v rámci podnikatelské činnosti se majetek snižuje spotřebou nebo opotřebením. Dochází zde k poklesu ekonomického prospěchu, kterému napomáhá vznik nových závazků nebo navýšení již existujících závazků (Novotný, 2020, s. 32).

Náklady jsou finančními prostředky, které se vynaloží za účelem výnosů běžného účetního období. Výsledek hospodaření snižují v průběhu účetního období dva způsoby. A to úbytkem aktiv nebo zvýšením pasiv, tj. vznikem dluhů (Šebestová a kol., 2013, s. 136).

Uvedené definice nákladů byli z pohledu finančního účetnictví. Dále se na náklady lze také dívat z hlediska manažerského účetnictví. Manažerské účetnictví poskytuje pohled na finanční situaci podniku řídicím pracovníkům. Z manažerského pohledu jsou účetní náklady nedostatečné, respektive nepodávají kompletní informace pro manažerské rozhodování. Proto jsou náklady v manažerském ponětí doplněny o oportunitní (alternativní) náklady (Synek, 2007, s. 83).

3.2 Členění nákladů

Náklady lze třídit podle různých kritérií v závislosti od toho, jak se na ně lze dívat. Náklady jsou důležitou veličinou pro nejrůznější rozhodovací úlohy v podniku, proto se na ně klade velký důraz. Pro vnitropodnikové řízení podniku jsou nejdůležitější následující kritéria, na základě kterým se náklady dělí, ačkoli některé literární zdroje jednotlivá rozdělení slučují nebo prolínají:

Druhé třídění nákladů můžeme nalézt v účetní osnově a ve výkazu zisku a ztrát (výsledovce). Toto třídění je důležité pro určení výsledku hospodaření a cash flow. Dokáže odpovědět na otázku, na co bylo spotřebováno při podnikatelské činnosti. Podle druhového členění dělíme náklady takto:

- **Provozní náklady** – zařazujeme sem spotřebu materiálu, zboží, energie, externí služby například outsourcingové služby, nájemné, mzdové a osobní náklady, tedy náklady na zaměstnance, mzdy, sociální a zdravotní pojištění, odpisy dlouhodobého hmotného, nehmotného majetku, pohledávek, daně, zůstatkové ceny prodaného majetku a materiálu, poskytnuté hmotné dary, sankce vyplývající ze závazkových vztahů, tvorba a použití rezerv a opravných položek v provozní oblasti
- **Finanční náklady** – sem patří placené úroky, pojištění, kurzové ztráty, náklady s prodejem cenných papírů, podílů, tvorba a použití rezerv a opravných položek k finančnímu majetku a poskytnuté finanční dary
- **Mimořádné náklady** – příkladem jsou manka a škody, které mohou patřit i do finančních nákladů dle některých zdrojů

Dle některých autorů jsou provozní, finanční a mimořádné náklady rozděleny podle účelového hlediska (Skálová, 2018, s. 22).

Náklady můžeme dělit i z **hlediska daňové legislativy** na daňově uznatelné a daňově neuznatelné. Daňově uznatelné náklady slouží k snížení základu pro výpočet daně. Ne všechny daňově uznatelné náklady jsou uznatelné v jejich plné výši případně musí splňovat jisté podmínky, proto by bylo z tohoto hlediska vhodné následující dělení:

- **Náklady vždy daňově neuznatelné** – sem patří například náklady, které účtujeme do syntetického účtu 513, tj. náklady na reprezentaci, pohoštění pro obchodní partnery, občerstvení na pracovišti, náklady na vánoční večírky
- **Náklady uznatelné daňově do výšky příjmu** – typickým příkladem jsou manka a škody, které jsou daňově uznatelné do výše náhrady, pokud by však došlo k škodám při loupeži nebo přírodní katastrofou, budou daňově uznatelné v plné výši
- **Náklady, které jsou uznatelné podle podmínek v Zákoně o dani z příjmů** – příkladem může být finanční leasing, podmínky podmínek jsou objasněny v kapitole zabývající se daňovými náklady
- **Náklady daňově uznatelné jen v případě, že byli již zaplacení** – sem řadíme daň z nemovitostí, sociální a zdravotní pojištění zaměstnanců, pokuty za prodlení

- **Náklady vždy daňově uznatelné** – například spotřeba materiálu či zboží (mesec.cz, 2019)

Za jakým účelem náklady byli vynaloženy, sleduje **účelové členění nákladů**.

Z tohoto hlediska můžeme náklady dělit:

- **Podle místa vzniku a odpovědnosti** (podle vnitropodnikových útvarů) - rozeznáváme náklady prodeje, správní režii a náklady odbytu
- **Podle výkonu** – tím se zabývá kalkulační členění nákladů (Synek, 2007, s. 80)

Náklady dělíme také podle objemu výroby při konstantních cenách vstupů:

- **Celkové náklady (TC)** jsou náklady, které podnik vynaloží na celkový objem produkce
- **Fixní náklady (FC)** jsou náklady, které zůstávají stejné nebo se mění jenom minimálně při nekonstantním objemu produkce. Patří sem mzdy zaměstnanců, náklady na část energií a správní režii. Z dlouhodobého hlediska fixní náklady neexistují, protože během životního koloběhu podniku dochází k změnám ve výrobní kapacitě.
- **Variabilní náklady (VC)**, jejich velikost se na rozdíl od fixních jejich výška mění se změnou množství produkce. Převážně se jedná o náklady na materiál, z kterého podnik vyrábí zboží. Variabilní náklady být proporcionální a neproporcionální. Proporcionální variabilní náklady rostou, pokud roste i produkované množství a klesají, pokud klesá toto množství. Neproporcionální můžou mít progresivní, degresivní či regresivní průběh. U progresivního průběhu jejich výška roste rychleji než s růstem výkonu vstupů nebo klesají pomaleji jak pokles těchto vstupů. Degresivní průběh variabilních nákladů se projevuje pomalejší změnou nákladů, než je změna objemu produkce. Regresivní náklady rostou, pokud produkce klesá a naopak.
- **Marginální (mezní) náklady (MC)** jsou náklady vyvolané přírůstkem produkce o jednu jednotku produkce. Výpočetně jich můžeme vypočítat jako derivace celkových nákladů podle množství produkce. (Synek, 2007, s. 81)

Kalkulační členění nákladů je členění, které všechny náklady roztrídí na jednotlivé skupiny podle toho, o jaký náklad se jedná. Kalkulace může proběhnout různými způsoby. Účetní jednotky si vytvářejí kalkulační vzorce dle svých potřeb a požadavek, obecní vzorec však vypadá takto:

- + Přímý (technologický) materiál
- + Přímé (technologické) mzdy
- + Ostatní přímé (technologické) náklady
= Přímé technologické náklady spolu
- + Výrobní režie technologická
- Výrobní režie všeobecná
= Výrobní náklady
- + Zásobovací režie
- + Dopravní režie
- + Správní režie
= Výrobní náklady výkonu
- + Odbytová režie
= Úplní výrobní náklady výkonu
- + Zisk
= Cena (bez DPH) (Synek, 2007, s. 80)

Členění **podle původu spotřebovaných vstupů** rozděluje náklady na **prvotní (externí)** a **druhotní (interní)**. Prvotní náklady vznikají působením podniku a jeho okolí či zaměstnanci. Druhotní náklady vznikají ve vnitru podniku například spotřeba elektrické energie. (Máče, 2013, s. 252)

Podle fáze oběhu hospodářských prostředků se náklady členíme na **náklady na pořízení, výrobu, prodej** atd. Toto třídění vypovídá o tom, v kterém místě v rámci podnikatelské činnosti náklady vznikli. (Novotný, 2020, s. 166)

3.3 Právní rámec účetních nákladů

Účetní náklady České republiky upravuje Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb. a prováděcí vyhláška 500/2002 Sb., na základě, které se upravují některé ustanovení v zákoně pro podnikatele účtující v podvojném účetnictví. Zákon č. 563/2002 Sb.,

platný od 31.12.1991, pozůstává z devět částí. První část obsahuje obecná ustanovení, v §1 až §8 lze najít definice základních pojmů a kategorizování účetních jednotek. Část druhá (§9 až §17) se zabývá rozsahem vedení účetnictví, účetními doklady, zápisy a knihami. Část třetí (§18 - §23b) upřesňuje účetní závěrku. Čtvrtá část (§24 - §28) se věnuje oceňování dlouhodobého majetku účetní jednotky, pátá část (§29 - §30) se zabývá inventarizací závazků a majetku, šestá část (§ 31 - §32) popisuje uchovávání účetních záznamů. Sedmá část (§32a - §32e) je věnována platbám orgánům správy členských států Evropské unie nebo krajinám třetí země. Osmá část (§32f - §32i) uvádí nefinanční informace. V deváté části jsou uvedena společná, přechodná a závěrečná ustanovení. Především §2 až §4 se věnují účetním nákladům. Podle §2 účetní jednotky účtují náklady podvojnými zápisy. §3 stanovuje, že účetní jednotky účtují veškeré náklady bez ohledu na okamžik jejich zaplacení do období, s kterým věcně a časově souvisejí, tj. platí akruální princip. To znamená, že náklady se účtují v okamžiku, kdy vznikli výnosy, na které byli náklady vynaloženy. Pokud nelze jasně určit věcnou souvislost, účtují se do období, s kterým souvisejí. Podle §4 účetní jednotky musejí dodržet prováděcí předpisy (Vyhláška 500/2002 Sb.), které upravují uspořádání, označování a vymezení položek nákladů. §14 udává, že Směrná účtová osnova určuje uspořádání a označení účtové třídy, skupin a syntetických účtů nákladů. V určitých případech určuje i označení analytických účtů. Pro náklady také platí princip opatrnosti. Musí se uvažovat případná rizika, ztráty a znehodnocení majetku, ke kterým ještě nedošlo a jejich hodnotu nelze přesně stanovit, proto se vytvářejí opravné položky a rezervy. Principy účtování stanovují České účetní standardy, které už udávají, jak účtovat na jednotlivé účty. V Slovenské republice náklady upravuje Zákon o účetnictví č. 431/2002 Z.z., platný od 1.8.2002. Tento zákon pozůstává ze stejných částí jako český Zákon o účetnictví, rozdíly jsou převážně ve čtvrté části, která podává informace o registrech a v osmé části, která udává ustanovení při přechodě slovenské měny na euro. Jednotlivé postupy a obsahové

vymezení účtů popisuje Opatření Ministerstva financí Slovenské republiky 23054/2002-92 ze 16.12.2002.

3.4 Právní rámec daňových nákladů

Daňové náklady České republiky upravuje Zákon o dani z příjmů č. 586/1992 Sb., platný od 18.12.1992. Zákon má 6 částí, první část se zabývá dani z příjmů fyzických osob (§2 - § 16b), druhá část upravuje daň z příjmů právnických osob (§17 - §21a), třetí část informuje o společných ustanoveních (§21b - §38fa), čtvrtá je věnována zvláštním ustanovením pro vybírání daně z příjmů (§38g - §38zh), pátá informuje povinnostech registrace poplatníka daně (§39 - §38b), šestá část obsahuje pravomoci vlády a Ministerstva financí (§39p - §39q) a v poslední části jsou přechodná a závěrečná ustanovení (§40 - §42). Podle druhé části tohoto zákona mohou osoby samostatně výdělečně činné, které nejsou plátcí DPH, nejsou společníci ve veřejné obchodní společnosti ani komplementářem komanditní společnosti, nejsou dlužníkem, jejich roční příjmy nepřevyšují částku 1 000 000 Kč a nemají příjmy ze závislé činnosti, mohou uplatnit tzv. paušální režim, tedy poplatník platí paušální zálohy, které zahrnují zálohu poplatníka na daň z příjmů v paušálním režimu, zálohu na pojistné pro důchodové pojištění a zálohu na pojistné pro zdravotní pojištění. Podnikatelé v zemědělské výrobě, vodní hospodářství a lesnictví a řemeslní živnostníci uplatňují výdaje ve výši 80 % příjmů, strop nákladů je však dán částkou 1 600 000 Kč. U neřemeslné živnosti je paušál ve výši 60 % příjmů, výdaje nesmí přesáhnout částku 1 200 000 Kč. Ostatní podnikající fyzické osoby uplatní jako paušál 40 % z příjmů, limit výdajů je 800 000 Kč. Pokud fyzická osoba pronajímá majetek zařazen do obchodního majetku, uplatní paušál ve výši 30 % z příjmů, maximálně do částky 600 000 Kč. Zda je výhodné nebo nevýhodné použití paušálního režimu, to je nutné posoudit individuálně. §24 zákona č.586/1992 Sb. definuje náklady, které lze uznat jako daňově účinné. Jedná se o náklady, které jsou vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Pro zjištění základu daně se odečtou ve výši stanovené tímto zákonem. Výšku nákladů musí plátcé daně prokázat příslušným dokladem. Dále §24 upřesňuje konkrétní uznatelné náklady a jejich uznatelnou výšku. §25 udává náklady, které nejsou daňově uznatelné. Na Slovensku upravuje daňové náklady Zákon a dani z příjmů č. 595/2003 Z.z., platný od 31.12.2003. Pozůstává z několik obdobných částí jako český zákon.

I na Slovensku je možnost využít paušál pro fyzické osoby. Podmínkou je, aby poplatník byl neplátce DPH a měl by příjmy pouze z podnikání, z jiné výdělečné činnosti nebo z použití díla a uměleckého výkonu. Podle §6 zákona č. 595/2003 Z.z. Paušální výdaje si může uplatnit ve výšce 60 % z celkového úhrnu příjmů z podnikání a z jiné samostatně výdělečné činnosti. Jejich částka nesmí pro rok 2020 přesáhnout 20 000 €. Daňové náklady přesněji popisuje §19 a §20 zákona č. 595/2003 Z.z. a upravuje jejich výšku, do které jsou daňově uznatelné. Již zaúčtované náklady, které nemají souvis se zdanitelnými příjmy a kterých vynaložení na daňové účely není dostatečně prokázané, jsou uvedené v §21 daného zákona.

4 Účetní náklady

Z pohledu finančního účetnictví se pod pojmem účetní náklady rozumí spolehlivě a věrně ohodnocené snížení aktiv nebo nárůst závazků účetní jednotky, které byly vynaloženy pro získání výnosů a způsobily v daném časovém období ponížení vlastního kapitálu účetní jednotky. Náklady lze ve finančním účetnictví zobrazit dvěma možnými způsoby:

- Přímou k výnosům, s kterými časově a věcně souvisí
- Nepřímou, v podobě druhově rozčleněných vstupů do reprodukčního procesu, které se intervalově upravují o úroveň vstupů, které nesouvisí s výnosy hodnoceného období

Náklady jsou spojeny s:

- Úbytkem peněžních prostředků, například nákup materiálu za hotovost. V tomto případě se jedná i o výdej.
- Úbytkem nepeněžních aktiv, příkladem může být spotřeba materiálu či odpis dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku
- Vznikem dluhu, například platba dodavatelské faktury za služby až v den její splatnosti. V tomto případě se náklad stává závazkem, nikoliv výdajem. Výdajem se stane pouze v momentě zaplacení.

4.1 Účetní náklady České republiky

Účetní náklady České republiky jsou upraveny Zákonem o účetnictví č. 563/1991 Sb. Pro účetní náklady je v účetní osnově vyhrazena 5. účtová třída. Ta je rozdělena na jednotlivé účetní skupiny, každá účetní skupina pozůstává z několika syntetických účtů. Pro lepší odlišení se doporučuje k některým více obsahově naplněným syntetickým účtům a také pro lepší transformaci výsledku hospodaření na daňový základ vytvoření analytických účtů. Náklady se účtují převážně na straně Má dáti. Účetní skupiny a jejich účty v rámci účetní osnovy pro podnikatele jsou následovné:

- Účetní skupina **Spotřebované nákupy (50)** – patří sem účty Spotřeba materiálu (501), Spotřeba energie (502), Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek (503), Prodané zboží (504)

- Účetní skupina **Služby (51)** – účty Opravy a udržování (511), Cestovné (512), Náklady na reprezentaci (513), Ostatní služby (518)
- Účetní skupina **Osobní náklady (52)** – účty Mzdové náklady (521), Příjmy společníků obchodních korporací ze závislé činnosti (522), Odměny členům orgánů obchodních korporací (523), Zákonné sociální a zdravotní pojištění (524), Ostatní sociální pojištění (525), Sociální náklady individuálního podnikatele (526), Zákonné sociální náklady (527), Ostatní sociální náklady (528)
- Účetní skupina **Daně a poplatky (53)** – účty Daň silniční (531), Daň z nemovitých věcí (532), Ostatní daně a poplatky (538)
- Účetní skupina **Jiné provozní náklady (54)** – účty Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku (541), Prodaný materiál (542), Dary (543), Smluvní pokuty a úroky z prodlení (544), Ostatní pokuty a penále (545), Odpis pohledávky (546), Mimořádné provozní náklady (547), Ostatní provozní náklady (548), Manka a škody z provozní činnosti (549)
- Účetní skupina **Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky provozní oblasti (55)** – účty Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku (551), Tvorba a zúčtování rezerv podle zvláštních právních předpisů (552), Tvorba a zúčtování ostatních rezerv (554), Tvorba a zúčtování komplexních nákladů příštích období (555), Zúčtování oprávků k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku (557), Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti (558), Tvorba položek a zúčtování ostatních opravných položek v provozní činnosti (559)
- Účetní skupina **Finanční náklady (56)** – účty Prodané cenné papíry a podíly (561), Úroky (562), Kursové ztráty (563), Náklady z přecenění cenných papírů (564), Mimořádné finanční náklady (565), Náklady z finančního majetku (566), Náklady s derivátových operací (567), Ostatní finanční náklady (568), Manka a škody na finančním majetku (569)
- Účetní skupina **Rezervy a opravné položky ve finanční oblasti (57)** – účty Tvorba a zúčtování finančních rezerv (574), Tvorba a zúčtování opravných položek ve finanční činnosti (579)
- Účetní skupina **Změna stavu zásob vlastní činnosti a aktivace (58)** – účty Změna stavu nedokončené výroby (581), Změna stavu polotovarů vlastní

výroby (582), Změna stavu výrobků (583), Změna stavu zvířat (584), Aktivace materiálu a zboží (585), Aktivace vnitropodnikových služeb (586), Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku (587), Aktivace dlouhodobého hmotného majetku (588)

- Účetní skupina **Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů (59)** – účty Dan z příjmů splatná (591), Daň z příjmů odložená (592), Dodatečné odvody daně z příjmů (595), Převod podílů na výsledku hospodaření společníkům (596), Převod provozních nákladů (597), Převod finančních nákladů (598), Tvorba a zúčtování rezervy na daň z příjmů (599) (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 501 je velmi obsáhlý, proto se zde velice doporučuje analytická evidence. Účtují se zde suroviny, z kterých se zboží vyrábí a tvoří jeho zásadní část, pomocné látky, které se užívají při výrobě, provozovací látky (palivo), bez kterých by provoz výroby nefungoval, obaly kromě nevratných, které ostanou u zákazníka (účtují se na účet 504), movité předměty a drobný majetek bez ohledu na pořizovací cenu, ale doba použitelnosti musí být 1 rok a méně. Dále se sem řadí spotřeba ochranných nápojů, které jsou zaměstnavatele poskytnout bezplatně zaměstnancům vystaveným zvýšenému chladu nebo teplu na základě nařízení vlády č. 361/2007 Sb., který také určuje podmínky BOZP. Dále sem účtujeme reklamní předměty opatřené firemním logem (tiskoviny, letáky, propagační materiály, tužky, deštníky, trička, zapalovače) v okamžiku poskytnutí, spotřebu náhradních dílů, spotřebu potravin v jídelnách určených na stravování zaměstnanců, spotřebu tekutin na pracovišti, které jsou zaměstnavatele povinni poskytnout dle § 3 zákona č. 258/200 Sb. Do účtu 501 patří úbytky zásob z důvodu vypaření, tání či tvrdnutí. Účetní jednotka si stanoví normy přirozeného úbytku vnitřní směrnici a úbytek do výši norem přirozeného úbytku zachytí na tento účet. Účtujeme zde aj spotřebu ochranných oděvů a prostředků, mycích potřeb a dezinfekcí, které jsou v aktuální době nezbytností každého pracoviště. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 502 patří nákladům na spotřebovaný plyn, stlačený vzduch, vodu a elektrickou energii. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 503 slouží především účetním jednotkám ve stavebnictví, které zde účtují na základě dodavatelských faktur spotřebu různých betonových, tekutých asfaltových směsí apod. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 504 obsahuje zboží předáno na zkoušky zboží, které jsou opakovány v určitých časových intervalech v rámci certifikace ISO, dále spotřebu nakoupeného zboží, zboží vyrobeného vlastní činností, prodej zboží, přirozené úbytky zásob zboží v rámci stanovených norem a poskytnutí vzorek zboží zákazníkům nebo vystavování zboží na veletrzích a výstavách. Účetní jednotka je však povinna vést evidenci o takých vzorcích. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 511 patří nákladům na běžné opravy a pravidelnou údržbu majetku, který účetní jednotka vlastní i majetku pronajatého. Účtujeme zde opravy poškozeného majetku udržování ve vlastní režii, opravy, které jsou provedeny na pronajatém a vypůjčeném majetku, pokud poškození způsobila daná účetní jednotka. Dále pak reklamace z důvodu nedostatečně provedených oprav. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

V **účtu 512** jsou zahrnuté všechny náklady na pracovní cesty, tj. na ubytování, stravu, cestování městskou hromadní dopravou, náhrady na paliva a náhrady za užití motorového vozidla, pokud není ve vlastnictví účetní jednotky. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 513 tvoří náklady na pohoštění, občerstvení a dary, pokud nejsou opatřené logem firmy. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účet 518** se účtují náklady na pořízení drobného nehmotného majetku, kterého cena je 60 000 Kč a méně, náklady na reklamu, sponzoring, inzeráty, pachtovné a nájemné z finančního či operativního leasingu, poštovní a telekomunikační služby, poradenské služby (například právní, ekonomické, personalistické), školení a kursy pro zaměstnance, úklidové služby, odpad, stočné, úřední překlady, expertízy, posudky, přechodné ubytování zaměstnanců a doprava pro zaměstnance do a ze zaměstnání. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 521 obsahuje mzdy pracovníků na plný či částečný úvazek, dohody, náhrady mezd při dočasné pracovní neschopnosti, nepeněžní plnění v prospěch zaměstnanců, naturální mzdy, odstupné a mzdy studentů z praktické přípravy. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

V **účtu 522** jsou účtovány peněžítá, nepeněžítá a naturální plnění společníků s.r.o., komanditistů z v.o.s., členů družstva a odměny jednatelům s.r.o. za výkon jejich funkce. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 523 patří odměnám, které jsou vypláceny členům orgánů obchodních korporací včetně odměn jednatelů. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

V **účtu 524** jsou zahrnuté zákonem stanovené zdravotní a sociální pojištění, které platí zaměstnavatel za zaměstnance, členy družstva, jednatele, komanditisty a společníky. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Obsah **účtu 524** tvoří penzijní připojištění s příspěvkem státu, životní a důchodové připojištění, které hradí zaměstnavatel. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 526 obsahuje předpisy závazků ze zákonného sociálního a zdravotního pojištění a jejich úhrady u osoby samostatně výdělečně činné, popř. za spolupracující osoby podnikatele. Nepatří sem ZP a SP těchto osob, pokud by je měl podnikatel v pracovním poměru. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účtu 527** se účtují rekvalifikační kurzy zaměstnanců, příspěvky na stravování zaměstnanců, dále sem může být účtovány náklady na ochranné pomůcky, obdobně jako v účtu 501. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 528 zachycuje všechny ostatní náklady na zaměstnance, které jsou daňově nerelevantní. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 531 používají účetní jednotky, které platí silniční daň. Na daný účet zaúčtují daňovou povinnost. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

V **účtu 532** je zachycena daňová povinnost účetní jednotky, která je plátcem daně z nemovitostí, tj. podle §3 a §8 zákona č. 338/1992 Sb. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 538 zachycuje daň silniční, DPH a do 26.9.2020 i daň z nabytí nemovitostí. Po tomto datu byla již zrušena. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 541 je užíván pro hodnotu dlouhodobého hmotného majetku neodpisovaného, a také i k promítnutí hodnoty prodávaného nedokončeného dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku na vrub nákladů při jejich prodeji. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účet 542** účtujeme pořizovací cenu prodaného materiálu, který není primárně určen pro prodej, tj. nejedná se o zboží. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Do **účtu 543** řadíme hodnoty peněžních darů nebo dary v nepeněžní formě v provozní oblasti. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 544 zahrnuje všechny sankce v rámci závazků, například pokuty a úroky z prodlení, odstupné. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účet 545** se účtují všechny sankce kromě těch z účtu 544, tj. sankce ze strany veřejné správy a pojišťoven. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 546 slouží k odpisu pohledávek ve souladu se Zákonem o dani z příjmů č. 586/1992 Sb. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Náklady v **účtu 547** souvisí s ukončením podnikatelské činnosti, tj. prodej závodu nebo jeho části, náklady spojené s likvidací, konkursem podniku, vyrovnáním vůči věřitelům. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účet 548** účtujeme všechny provozní náklady, které nemají syntetický účet v účetních skupinách 50 až 54. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 549 zachytává rozdíly mezi stavem reálným a účetním, tedy neodstranitelné poškození na dlouhodobém hmotném a nehmotném majetku, zásob, trvalé snížení hodnoty majetku, škody, která způsobila neznámá osoba a existuje k tomu i potvrzení policie. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Do **účtu 551** zařazujeme odpisy, které představují fyzické nebo morální opotřebení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, zůstatkovou cenu odpisovaného majetku a pořizovací cenu neodpisovaného majetku při jeho likvidaci. Způsob odepisování si stanoví účetní jednotka v odpisovém plánu, odpisy mohou mít lineární, progresivní či degresivní průběh. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účet 552** je možné účtovat případy s tvorbou a zúčtováním rezerv dle zákona č. 593/1992 Sb. K zákonem daným rezervám patří především rezervy na opravu hmotného majetku, pěstební činnost, na nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů, na odstranění bahna z rybníků, sanaci pozemků, na péči o skládku, na zajištění rekultivace atd. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 554 patří tvorbě a zúčtování nedaňových rezerv, které nepřikazuje zákon č. 593/1992 Sb. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 555 slouží v případě časového rozlišení nákladů, které nelze jednoznačně zařadit ke určitému účtu nebo pokud několik druhů nákladů je vynaloženo k stejnému cíli, například náklady na vývoj a výzkum, předzásobení, dlouhodobou propagaci. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účet 557** účtujeme rovnoměrný odpis oceňovacího rozdílu k nabytému majetku. V případě kladného rozdílu se účtuje na účet 557, v opačném případě se účtuje do výnosů. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

K **účtu 558** patří tvorba a zúčtování zákonné opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení, k nepromlčených pohledávkách splatných po 31.12.1994 a pohledávkám, kterých hodnota je maximálně 30 000 Kč. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Do **účtu 559** patří tvorba a zúčtování opravných položek, které ovlivňují pouze výsledný zisk, nikoliv daňový základ. Je určený k úpravě účetní hodnoty majetku, která je posouzena u účetní závěrky. V případě jejího dočasného snížení se vytvoří opravná položka. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účet 561** účtujeme hodnotu dlouhých cenných papírů, krátkodobých cenných papírů, podílů při prodeji, směnek. Na účte 561 se zachycuje pořizovací cena finančního majetku. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 562 slouží pro zaúčtování placených úroků z půjček a úvěrů vůči úvěrovým institucím. Neúčtují se zde úroky v pořizovací ceny dlouhodobého majetku. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Jelikož účetnictví se musí vést v české měně, přijaté faktury v cizí měně se musí propočítat na českou měnu. Vzhledem tomu, že kurz je proměnlivý, může dojít výnosům nebo nákladům, které se účtují na **účet 563**. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

V **účtu 564** se zachycují rozdíly ze snížené reálné hodnoty ve srovnání s pořizovací cenou u krátkodobého finančního majetku. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účet 565** se účtují finanční náklady, které vznikají při náhodných událostech, například dar v podobě finančního majetku. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 566 obsahuje rozdíly mezi pořizovací cenou kuponových dlouhých cenných papírů do splatnosti a jejich jmenovitou hodnotou. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účet 567** ke konci rozvahového dne se účtuje ponížení reálných hodnot zakoupených derivátů za účelem obchodování, účtuje se také pořizovací cena opce při prodeji, vypořádání a uplatnění s výjimkou opce, kdy pořizovací cena vstupuje do pořizovací ceny podkladového aktiva. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Do **účtu 568** patří hlavně bankovní výlohy, pojistné, náklady souvisící se získáním bankových záruk, depozitní poplatky a provize, pokud nejsou zahrnuté do pořizovací ceny. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

V **účtu 569** se jedná o škody, schůdky a manka na cenných papírech, peněžích a ceninách bez ohledu na to, zda se jedná o dlouhodobý či krátkodobý majetek.

Na **účet 574** se účtuje tvorba, použití a zrušení finančních rezerv v souladu s interními směrnici účetní jednotky. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Pokud se po inventarizaci zjistí snížení ocenění majetku, zaúčtuje se tvorba opravných položek na **účet 579**. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účet 581** se účtuje úbytek nebo přírůstek produkce, která již prošla výrobním oběhem, není již materiál, ale stále to není ještě hotový výrobek. Tento rozdíl se určí po inventarizaci. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 582 patří úbytkem nebo přírůstkem produktů, které budou provedeny do podoby hotových výrobků v následujícím výrobním oběhu. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 583 slouží pro účtování úbytků a přírůstků výrobků, tj. produktů určených k spotřebě uvnitř účetní jednotky nebo k prodeji. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 584 je obdobou předešlých troch účtu, účtují se zde zvířata pro jatečné účely. Účtování v účtů 581 až 584 závisí od způsobů účtování A či B. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 585 se účtuje na stranu Dal. Jedná se o přesun již vydaných nákladů do majetku účetní jednotky. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 586 se účtují také na stranu Dal služby v rámci té samé účetní jednotky.

Na **účet 587** se účtuje tehdy, když se vlastní výrobou vyprodukuje dlouhodobý nehmotný majetek a zařadí se k aktivem. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Obdobné je to i u **účtu 588**, tady však se vyrábí zařadí k majetku dlouhodobý hmotný majetek. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účet 591** se účtuje splatná daň při účetní uzávěrce. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účet 592** účtují pouze účetní jednotky, které tvoří konsolidační celek, vedou účetnictví v plném rozsahu nebo pro jejich dobrovolné rozhodnutí. Patří sem daňová povinnost odložená, která vyplývá z rozdílu pohledů účetního a daňového na jednotlivé účetní položky. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účet 595** se účtují doměřené či vrácené částky daně z příjmů, aby se opravilo daňové přiznání za předešlé období. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

V **účtu 596** se zachycují nároky na podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Účet 597 se používá proto, aby byl hospodářský výsledek správně zobrazen. Účtují se zde původně zaúčtované provozní náklady ze skupiny 54 nebo 56. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Na **účtu 598** se účtují některé dřív zaúčtované finanční náklady ze skupiny 54. Účet 598 také slouží pro věrné zobrazení výsledku hospodaření. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

Rezerva na daň se účtuje na **účtu 599** tehdy, když se účetní závěrka sestavuje dřív, než se vyčíslí daň z příjmů. Rezerva se uvádí ponížená o zálohy na daň z příjmů. (Účetní průvodce MáDáti, 2020)

4.2 Účetní náklady Slovenské republiky

Na Slovensku upravuje účetní náklady Zákon o účetnictví č. 431/2002 Z.z., platný od 1.8.2002. V rámci účetní osnovy náklady zabírají 5. účetní třídu. Tato účetní třída pozůstává ze 8 účetních skupin, které slučují odpovídající se 47 syntetických účtů podle jejich obsahového zaměření. Také se doporučuje využití analytických účtů pro lepší přehlednost. Náklady se účtují převážně na straně Má Dáti. Účetní skupiny a k nim přiřazené účty jsou následovné:

- Účetní skupina **Spotřebované nákupy (50)** – patří sem účty Spotřeba materiálu (501), Spotřeba energie (502), Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek (503), Prodané zboží (504), Tvorba a zúčtování opravných položek k zásobám (505), Prodaná nemovitost (507)
- Účetní skupina **Služby (51)** – účty Opravy a udržování (511), Cestovné (512), Náklady na reprezentaci (513), Ostatní služby (518)
- Účetní skupina **Osobní náklady (52)** – účty Mzdové náklady (521), Příjmy společníků a členů ze závislé činnosti (522), Odměny členům orgánů společnosti a družstva (523), Zákonné sociální pojištění (524), Ostatní sociální zabezpečení (525), Sociální náklady fyzické osoby – podnikatele (526), Zákonné sociální náklady (527), Ostatní sociální náklady (528)
- Účetní skupina **Daně a poplatky (53)** – účty Daň z motorových vozidel (531), Daň z nemovitostí (532), Ostatní daně a poplatky (538)
- Účetní skupina **Jiné náklady na hospodářskou činnost (54)** – účty Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného majetku a

dlouhodobého hmotného majetku (541), Prodaný materiál (542), Dary (543), Smluvní pokuty, penále a úroky z omeškání (544), Ostatní pokuty, penále a úroky z omeškání (545), Odpis pohledávky (546), Tvorba a zúčtování opravných položek k pohledávkám (547), Ostatní náklady na hospodářskou činnost (548), Manka a škody (549)

- Účetní skupina **Odpisy a opravné položky k dlouhodobému majetku (55)** – účty Odpisy dlouhodobého nehmotného majetku a dlouhodobého hmotného majetku (551), Tvorba a zúčtování opravných položek k dlouhodobému majetku (553), Zúčtování komplexních nákladů příštích období (555), Zúčtování oprávek k opravní položce k nabytému majetku (557)
- Účetní skupina **Finanční náklady (56)** – účty Prodané cenné papíry a podíly (561), Úroky (562), Kursové ztráty (563), Náklady na přecenění cenných papírů (564), Tvorba a zúčtování opravných položek k finančnímu majetku (565), Náklady na krátkodobý finanční majetek (566), Náklady na derivátové operace (567), Ostatní finanční náklady (568), Manka a škody na finančním majetku (569)
- Účetní skupina **Daně z příjmů a převodové účty (59)** – účty Splatná daň z příjmů (591), Odložená daň z příjmů (592), Dodatečné odvody daně z příjmů (595), Převod podílů na výsledku hospodaření společníkům (596) (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 501 je obsáhlý, zde se také doporučuje analytická evidence. Účtujeme zde spotřebu základního materiálu, provozovacích látek, náhradních součástí, reklamních produktů s logem firmy, dlouhodobého drobného materiálu, kancelářských potřeb, pohonných hmot, obalů, které jsou v ceně výrobků, nákup zboží, které má režijní charakter. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 502** se účtují náklady spojené s dodáváním elektrické energie, vody, páry nebo plynu. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 503 patří nákladům na neskladovatelné nákupy, například spotřeba betonových hmot pro stavební účel, odběr vody z vodních zdrojů pro zavlažování. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 504** jsou účtovány úbytky prodaného zboží v pořizovacích cenách, poskytnutí vzorek výrobků a zboží, které bylo prodáno na provedení zkoušek pro ověření kvality

zboží. Účtování prodaného zboží závisí od způsobu účtování způsobem A nebo B. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 505 patří opravným položkám k materiálu, zboží a zásob, pokud se nejedná o zásoby vlastní výroby. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 507** se účtuje vyřazení nemovitosti při prodeji z účetnictví. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 511** zařazujeme všechny náklady vynaložené na udržování a případné opravy zásob a dlouhodobého majetku. Majetek může být v pronájmu nebo ve vlastnictví účetní jednotky. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 512 patří veškerým finančním nákladům, které byly vynaloženy za účelem cestování na zahraniční nebo tuzemskou pracovní cesty. Příkladem jsou cestovné výdaje na všechny druhy dopravních prostředků, kapesné, náklady na použití vlastního motorového vozidla, parkování a finanční prostředky na stravu. (Ako-uctovat.sk, 2020)

V **účtu 513** jsou zahrnuté náklady na reprezentaci, tj. náklady na občerstvení, pohoštění a propagační předměty. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 518 je tvořen náklady vynaložené na nehmotný majetek, který účetní jednotka nepovažuje za dlouhodobý, dále náklady na reklamu, vzdělávání zaměstnanců, poštovní služby, inzerci, poradenské, zprostředkovatelské, účetní či auditorské služby, přepravní náklady a nájem z finančního a operativního leasingu. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 521 patří hrubým mzdám zaměstnanců, včetně příplatků, odměn a prémie, mzdám z dohod a naturálních mzdám. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 522 patří odměnám společníků a členů obchodních společností v hrubých částkách. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 523 tvoří prémie a odměny v hrubých sumách pro členy orgánů společností a družstev. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 524** se účtují náklady zaměstnavatele na zákonně dané zdravotní a sociální pojištění. Účtuje se zde i příspěvek do garančního fondu. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Do **účtu 525** zařazujeme částky pojistného a příspěvků, které hradí zaměstnavatel nad rámec. Především zde patří doplňkové důchodové pojištění. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 526 využívají pouze fyzické osoby, které vedou podvojný účetnictví. Účtují se zde částky na povinné pojistné a příspěvky. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 527 patří nákladům, které jsou vynaloženy pro zabezpečení pracovních podmínek na pracovišti a péče o zdraví pracovníků, například tvorba sociálního fondu, stravné lístky pro zaměstnance, odstupné, provoz závodních zdravotních zařízení, ochranné pomůcky a oděvy v souladu s BOZP, provoz středních odborných učilišť, rekreační poukazy. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Do **účtu 528** zařazujeme všechny náklady na zaměstnance, které nebyly zaúčtovány na předešlých účtech a nepatří k daňově uznatelným nákladům, například poskytnutí stipendia. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 531** je účtována přímá úhrada daně z motorových vozidel a doměření této daně za předešlé roky. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Podle zákona č. 582/2004 Z.z. o místních daních a místním poplatku za komunální odpad je účetní jednotka povinna platit daň z nemovitosti, kterou účtuje na **účet 532**. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 538 zahrnuje náklady v podobě poplatků a daní placených orgánům státní správy, například spotřební daň, daň za psa, daň za prodejné automaty, soudní poplatky, poplatky za znečištění ovzduší, vypouštění odpadových vod, uložení odpadu. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 541** se účtuje rozdíl mezi pořizovací cenou a opravkami dlouhodobého hmotného či nehmotného majetku v případě jeho prodeje. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 542** patří úbytek materiálu v souvislosti s jeho prodejem v pořizovací ceně z důvodu jeho nepotřebnosti. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Do **účtu 543** zařazujeme bezplatní odevzdání majetku na základě dobrovolného rozhodnutí účetní jednotky. Majetek může mít peněžní i nepeněžní podobu.

Účet 544 zahrnuje smluvní pokuty, penále a úroky z omeškaní vůči věřitelům, odstupné za zrušení smlouvy a další sankční poplatky. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 545 patří sankčním pokutám, které nevyplývají ze smluvních vztahů. Jedná se o pokuty udělené ze strany státní správy, samosprávy, správce daně či pojišťoven. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 546** se účtují odpisy pohledávek při trvalém upuštění od jejich vymáhání. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 547** se účtuje tvorba a zúčtování opravné položky podle §18 zákona č. 431/2002 Z.z. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 548 slouží pro účtování nákladů na hospodářskou činnost, které nejsou zaúčtovány na předešlých účtech, například pojištění majetku určeného na provoz. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 549 je určen pro manka a škody na dlouhodobém majetku, zásobách vlastní výroby a nakoupených zásobách. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 551 slouží pro účtování odpisů dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku a zůstatkovou cenu dlouhodobého majetku při jeho vyřazení z užívání z důvodu likvidace, škody, prodeje nebo jeho darování. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 553** se účtuje tvorba opravné položky k obstarávanému dlouhodobému hmotnému a nehmotnému majetku a k poskytnutým zálohám na tento majetek. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Do **úctu 555** zařazujeme položky komplexních nákladů, které věcně souvisejí s běžným účetním obdobím. Komplexní náklady vycházejí z časového rozlišení, slouží k zaúčtování nákladů příštího období z účtu 382 do nákladů běžného období. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 557** se účtují částky, které vyjadřují postupné umořování opravní položky k nabytému majetku. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 561 je určen pro účtování úbytků cenných papírů a podílů se souvztažnými zápisy na účtech z účetních skupin 06 a 25. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 562 patří k platební povinnosti z důvodu úroků vůči dodavatelům, půjčkám a bankám. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 563** se účtují kursové rozdíly podle §24 Zákona č. 431/2002 Z.z. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 564** se účtuje změna reálné hodnoty majetkových cenných papírů určených pro obchodování ke dni, ke kterému se sestavuje účetní závěrka. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 565 má stejný obsah jako účet 553, jedná se však zde o finanční majetek. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 566 je obsažen změnou reálné hodnoty derivátů určených pro obchodování ke dni, ke kterému se sestavuje účetní závěrka. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 568 patří nákladům za peněžní styk účetní jednotky, tj. poplatky za vedení bankových účtů, pojistné, náklady související se získáním bankových záruk, depozitní poplatky. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 569** se účtují manka a škody na dlouhodobém i krátkodobém finančním majetku. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 591** je účtována splatná daň z příjmů při uzavření účetních knih. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 592 slouží na účtování odložené daně z příjmů podle §10 zákona č. 431/2002 Z.z. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Účet 595 je určen pro dodatečné vyúčtování daně z příjmů za předešlé roky nebo na nárok na vrácení daně za předešlé roky. Účtuje se zde na základě dodatečného daňového přiznání. (Ako-uctovat.sk, 2020)

Na **účet 596** patří nárok na podíl z účetního zisku nebo povinnost úhrady ztráty společníky veřejné obchodní společnosti či komplementáři komanditní společnosti. (Ako-uctovat.sk, 2020)

4.3 Porovnání účetních nákladů

V České i Slovenské republice je pro náklady vyhrazena 5. účtová třída v rámci účetní osnově. Účetní náklady v Česku jsou rozděleny do 10 účetních skupin a 61 syntetických účtů, v slovenském účetnictví jsou náklady obsaženy v 8 účetních skupin a 47 syntetických účtech. První skupinou jsou v obou systémech podvojného účetnictví Spotřebované nákupy (50). Účty Spotřeba materiálu (501), Spotřeba energie (502), Spotřeba ostatních skladovatelných dodávek (503) a Prodané zboží (504) jsou obsahově i způsobem účtování stejné v podvojném účetnictví obou krajin. Zde je několik účetních případů:

Tabulka 1 – Účetní případy účetní skupiny 50

Účetní případ	MD/D v Česku	MD/D na Slovensku
Spotřeba základních surovin	501/112	501/112
Úbytky materiálu do normy přirozených úbytků	501/112	201/112
Přijatá faktura za vodu	502/321	502/321
Nákup tekuté asfaltové směsi hotově	503/211	503/211
Výdej zboží za účelem reprezentace	513/504	513/504

Do slovenské účetní skupiny 50 patří ještě účty Tvorba a zúčtování opravných položek k zásobám (505) ekvivalentní s českým účtem 558 a Prodaná nemovitost (507), který se použije při vyřazení nemovitosti z účetnictví, například:

Tabulka 2 – Účetní případy s odlišným účtováním v Česku a na Slovensku

Účetní případ	MD/D v Česku	MD/D na Slovensku
Tvorba opravné položky k zboží	558/196	505/196
Vyřazení nemovitosti z účetnictví při prodeji	541/082	507/133

Druhá účetní skupina Služby (51) zahrnuje v Česku i na Slovensku stejné účty Opravy a udržování (511), Cestovné (512), Náklady na reprezentaci (513) a Ostatní služby (518). Účtování je stejné:

Tabulka 3 – Účetní případy účetní skupiny 51

Účetní případ	MD/D v Česku	MD/D na Slovensku
Oprava poškozeného majetku na fakturu	511/321	511/321
Úhrada dopravného zaměstnanci z pokladny	512/211	512/211
Vydaný materiál u způsobu B na reprezentaci	513/501	513/501
Přijatá faktura za telekomunikační služby	518/321	518/321

Třetí nákladovou účetní skupinou jsou Osobní náklady (52) s účty Mzdové náklady (521), Příjmy společníků obchodních korporací ze závislé činnosti (522), Odměny členům orgánů obchodních korporací (523), Zákonné sociální a zdravotní pojištění (524), Ostatní sociální pojištění (525), Sociální náklady individuálního podnikatele (526), Zákonné sociální náklady (527) a Ostatní sociální náklady (528). V této skupině nejsou rozdíly mezi českým a slovenským účtováním:

Tabulka 4 – Účetní případy skupiny 52

Účetní případ	MD/D v Česku	MD/D na Slovensku
Zúčtování hrubých mezd zaměstnanců	521/331	521/331
Zúčtování hrubých mezd komandistů v k.s.	522/366	522/366
Zúčtování hrubých odměn členům představenstva	523/379	523/379
Zákonné sociální a zdravotní pojištění	524/336	524/336
Penzijní/důchodové pojištění	525/331	525/331
Zdrav. a soc. pojištění za zaměstnance živnostníka	526/336	526/336
Přijatá faktura na rekvalifikační kurz zaměstnance	527/321	527/321
Nárok zaměstnance na odstupné nad rámec zákona	528/331	528/331

Dále následuje opět identická účetní skupina Daně a poplatky (53) a její účty Daň silniční/z motorových vozidel (531), Daň z nemovitých věcí (532) a Ostatní daně a poplatky (538). Účetní případy pro danou účetní skupinu jsou zde:

Tabulka 5 – Účetní případy skupiny 53

Účetní případ	MD/D v Česku	MD/D na Slovensku
Daňová povinnost – silniční daň	531/345	531/345
Daňová povinnost – daň z nemovitých věcí	532/345	532/345
Spotřeba kolků	538/213	538/213

U účetní skupiny Jiné náklady (54) jsou stejné účty Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku (541), Prodaný materiál (542), Dary (543), Smluvní pokuty a úroky z prodlení (544), Ostatní pokuty a penále (545), Odpis pohledávky (546), Ostatní provozní náklady (548) a Manka a škody z provozní činnosti (549). Účet 547 je rozdílný. V slovenské účetní osnově je to Tvorba a zúčtování opravných položek k pohledávkám (v českém účetnictví se opravné položky k pohledávkám účtují na účet 558), v české účetní osnově se na účet 547 účtují mimořádné provozní náklady. Příklady účtování jsou:

Tabulka 6 – Účetní případy účetní skupiny 54

Účetní případ	MD/D v Česku	MD/D na Slovensku
Prodej pozemků	541/031	541/031
Prodej nedokončeného DHM	541/042	541/042
Úbytek materiálu ze skladu	542/112	542/112
Peněžní dar	543/211	543/211
Penále ze smluvních vztahů	544/321	544/321
Sankce ze porušení Zákona o dani z příjmů	545/341	545/341
Odpis pohledávky	546/311	546/311
Odpis poškozených zásob	547/132	549/132
Tvorba opravné položky k pohledávce	558/391	547/391
Škoda na mladých zvířatech	549/124	549/124

V účetní skupině 55 dochází k rozdílům mezi českými a slovenskými účty. Na účty Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku (551), Tvorba a zúčtování komplexních nákladů příštích období (555) a Zúčtování oprávk k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku (557) se účtuje stejně v podvojném účetnictví Česka i Slovenska, tyto účty jsou identické. V slovenském účetnictví není přímo v nákladech účet pro tvorbu a zaúčtování rezerv na rozdíl od českého účetnictví, kde pro rezervy jsou slouží účty 552 a 554. Pro účtování tvorby rezerv v slovenském účetnictví jsou určeny účty 518, 548, 527 nebo 568 podle toho, k čemu se rezerva vytváří. Na straně Dal je účet 323, v případě použití rezervy se účtuje na účtu 323 na straně Má Dáti. České účty pro tvorbu opravných položek 558 a 559 obsahem odpovídají ve slovenské účetní osnově účtům 505 a 528. Zde jsou časté účetní případy:

Tabulka 7 – Účetní případy účetní skupiny 55

Účetní případ	MD/D v Česku	MD/D na Slovensku
Vytvoření oprávek k DHM	551/073	551/073
Tvorba rezervy na hrozící soudy	554/459	548,568/323
Tvorba opravné položky k materiálu	558/191	505/191
Účtování komplexních nákladů příštích období	555/382	555/382

Z účtů finančních nákladů jsou téměř všechny účty stejné kromě účtu 565.

Slovenský účet 565 odpovídá českému účtu 579, který je zařazen do účetní skupiny pro rezervy a opravné položky. Příklady účetních případů pro účetní skupinu 56:

Tabulka 8 – Účetní případy účetní skupiny 56

Účetní případ	MD/D v Česku	MD/D na Slovensku
Tvorba opravné položky k DFM	579/096	565/096
Úbytek akcií z důvodu prodeje	561/251	561/251
Manko v pokladně	569/211	569/211
Úbytek reálné hodnoty cenných papírů k obchodování	564/251	564/251

Slovenská rámcová účtová osnova nemá účetní skupiny 57 a 58. Jedná se o rezervu s dopadem na výsledek hospodaření, účtuje se na řádku účtů 548 nebo 568. Jednotlivé české účty z účetní skupiny 58 odpovídají slovenským výnosovým účtům v účetních skupinách 61 a 62. Zde je uvedených několik příkladů:

Tabulka 9 – Účetní případy účetní skupiny 58, resp. 61, 62

Účetní případ	MD/D v Česku	MD/D na Slovensku
Zvýšení stavu zvířat	124/584	124/614
Snížení polotovarů	582/122	612/122
Aktivace DHM pořízeného vlastní činností	042/588	042/624
Aktivace materiálu	111/585	111/621

Poslední nákladovou skupinu tvoří účty patřící daním. Slovenské účty 597 a 598 byli rokem 2014 zrušeny. Namísto nich se účtuje na účty skupiny 54 a 64. Ostatní účty jsou stejné:

Tabulka 10 – Účetní případy účetní skupiny 59

Účetní případ	MD/D v Česku	MD/D na Slovensku
Doměření daně z příjmů	595/341	595/341
Odložená daň z příjmů	592/481	592/481

Dalším rozdílem je daň z pojištění. V české legislativě tento pojem neexistuje.

Na Slovensku daň z pojištění upravuje Zákon č. 213/2018 Z.z. o dani z pojištění, která se účtuje tam, kde i náklady na pojištění, tj. 548 nebo 568. Výsledek hospodaření lze určit jako rozdíl výnosů ze 6. účetní skupiny a nákladů z 5. účetní skupiny, tj. náklady výsledek hospodaření snižují. Celkově lze říct, že náklady České a Slovenské rozdíly jsou velmi podobné, je zde pár výjimek. České náklady z účetní skupiny 57 jsou slovenské účetní osnově zastoupeny účty 565 a 568, tj. dochází k snížení hospodářského výsledku v českém i slovenském účetnictví. Jinak je to u změny stavu zásob a aktivace. V českém účetnictví představuje zvýšení stavu zásob úbytek nákladů (účtují se na stranu Dal), tj. zvýšení hospodářského výsledku. Ve slovenském účetnictví zvýšení zásob neovlivňuje náklady, ale jedná se o přírůstek výnosů, a tím i zvýšení výsledku hospodaření. Obdobně je to u i aktivace na českých účtech 585 až 588 a na slovenských účtech 621 až 624. U snížení zásob dochází k přírůstku českých nákladů (účtovaných na stranu Má Dáti), tedy sníží se výsledek hospodaření. Ve slovenském ponětí snížení zásob nesouvisí s náklady, ale dochází k úbytku výnosů a tím také se výsledek hospodaření sníží.

5 Daňové náklady

V praxi dochází k záměně pojmů účetní a daňové náklady. Rozdíl spočívá v tom, že účetní náklady snižují hospodářský výsledek a náklady daňové snižují základ pro výpočet daně z příjmu právnických či fyzických osob. Účetní náklady jsou zákonně povinné, uplatnění daňově účinných nákladů není povinné, ale pouze dobrovolné. Snahou každého podnikajícího subjektu je uplatnit veškeré možnosti daňové optimalizace a tím pádem maximální snížení daňového základu.

Určit, zda se jedná o daňově uznatelný či neuznatelný náklad, je poměrně obtížné.

Doporučuje se následující postup:

- V prvním řadě je potřebné si ujasnit, co všechno je daňově nerelevantní. To je vyčteno v § 25 v českém Zákoně o dani z příjmů č. 586/1992 Sb. a v § 21 v slovenském Zákoně o dani z příjmů č. 595/2003 Z.z. Pokud některý náklad není neuznaný podle § 25, respektive podle § 21, může být neuznaný s výjimkou uvedenou v § 24, případně v § 19 a § 20 v slovenském zákonu.
- Poté je vhodné prošetřit, zda uvažovaný náklad nepatří k daňově uznatelným nákladům podle § 24 v českém zákonu, analogicky v § 19 a § 20 ve slovenském zákonu. (Hnátek, 2020, s. 13-16)

Obecnou podmínkou daňové relevantnosti je fakt, že daný náklad slouží na zajištění, dosažení a udržení zdanitelných příjmů. Každý daňový náklad musí být náležitě prokázán. V následujících kapitolách jsou zpracovány nejčastěji uplatňované příklady daňových nákladů i s podmínkami jejich uplatnění.

5.1 Daňové náklady České republiky

Častou pomůckou v mnoha firmách je automobil, který je spájený z několika daňových nákladů. Uplatnitelné jsou odpisy automobilu, spotřeba pohonných hmot, oleje, kapalin, výdaje na opravy, údržbu, pneumatiky, kontroly, povinné ručení, havarijní pojištění, výdaje na parkování, dálniční známky a silniční daň. Pokud zaměstnavatel poskytne automobil zaměstnanci i na soukromé účely, dochází zde ke krácení nákladů za pohonné hmoty. Veškeré výdaje k nákladům za pohonné hmoty a parkování se zaznamenávají do knihy jízd. Kniha jízd obsahuje údaje jako datum, cíl a účel jízdy, počet ujetých kilometrů, typ a značku vozidla a stav ujetých kilometrů

k 1.1. a 31.12. V případě soukromých účelů není potřeba uvádět cíl a účel cesty. Pohonné hmoty se stávají daňovým nákladem pouze ve výši, ve které byli využité za pracovním účelem. Ostatní náklady se při snížení základů daně uplatní v plné částce. Je možná i paušalizace výdajů na dopravu pro osobní automobil, motocykl nebo nákladní automobil. Pokud je vozidlo používáno pouze k podnikání, jedná se o měsíční výdaj v částce 5 000 Kč. V případě používání vozidla i na soukromé aktivity, počítá se s kráceným výdajem v částce 4 000 Kč bez ohledu na počet výjezdů na soukromé účely. U paušálních výdajů nelze uplatnit výdaje na pohonné hmoty, parkové apod. (Hnátek, 2020, s. 23–30, 150–156)

V případě pracovních cest v tuzemsku i zahraničí má zaměstnanec nárok na cestovní náhrady v podobě náhrady jízdních výdajů, výdajů za ubytování a stravu a náhradu nutných vedlejších výdajů, kterých limit upravuje Zákoník práce. Daňově účinnými se stávají tyto náklady i nad stanovený limit. U zahraničních služebních cest je také daňově uznatelným nákladem kapesné, které nesmí přesáhnout 40 % stravného. (Hnátek, 2020, s. 36–45)

Účetní jednotky mohou být členy svazů, asociací, spolků či komor, členství je podmíněno povinnými příspěvky. Daňově relevantní jsou podle §24 příspěvky právnickým osobám, pokud zvláštní právní předpis udává povinnost členství, pokud členství je nutnou podmínkou k provozování předmětu podnikání nebo pokud příspěvky platí zaměstnavatel za zaměstnance v případě nutnosti členství pro výkon činnosti. Při určení daňové relevantnosti je potřeba brát v úvahu i právní formu příjemce příspěvku. Daňově neúčinné jsou příspěvky spolkům, politickým stranám, odborovým organizacím a občanským sdružením s výjimkou organizací zaměstnavatelů. (Hnátek, 2020, s. 47–49)

Jako daňový náklad lze uplatnit i daň převážně z majetku, tj. zaplacená daň z nabytí nemovitosti, pokud nebyla zahrnuta v ceně pořízení (dnem 26.9.2020 byla však zrušena), zaplacená daň z nemovitých věcí a daň, daň z přidané hodnoty, pokud souvisí s daňovými výdeji a plátce neuplatnil nebo nemůže uplatnit nárok na její odpočet a daň z přidané hodnoty, kterou plátce musí odvést v souvislosti s organizací reklamních soutěží a akcí, dále doměření daní. (Hnátek, 2020, s. 50-56)

Mezi daňově uznatelné náklady patří odpisy dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku. U odpisů není nutné prokazovat splnění základní podmínky daňové uznatelnosti. Pokud slouží odpisovaný majetek nejen na dosažení a udržení

zdanitelných příjmů, je nutné ho odepisovat v poměrné části. Dlouhodobý hmotný majetek se zařadí do jedné ze šesti odpisových skupin, která určuje minimální dobu odepisování. U dlouhodobého nehmotného majetku minimální dobu odepisování určuje § 32 Zákona o dani z příjmů. Stanoví se denní nebo měsíční odpis tak, že se vstupná cena vydělí dobou odepisování. (Hnátek, 2020, s. 57-70, 73–75)

Dary jsou podle §25 daňově uznatelné náklady. Pokud se však jedná o reklamní nebo propagační předmět, který nepodléhá spotřební dani s výjimkou tichého vína, jeho hodnota nepřesáhne částku 500 Kč bez DPH a je opatřen obchodní firmou, ochrannou známkou poskytovatele nebo názvem propagovaného zboží či služby, poté tento náklad lze použít jako daňový náklad. Jinak jsou náklady na reprezentaci v podobě darů, pohoštění a občerstvení daňově nerelevantní. Naopak náklady na vzorky jsou daňově uznatelné, i když vzorky nemusí, byť označené firemním logem. S tím se spájejí ochutnávkové akce, kterých náklady jsou uznatelné. Musí se však jasně prokázat datum a místo konané akce, velikost vzorku a počet spotřebovaných balení. (Hnátek, 2020, s. 78-81, 212)

Podle §24 je daňově uznatelný i náklad v podobě dopravy zaměstnanců do a z práce (svoz zaměstnanců). Pokud zaměstnavatel poskytne bezplatně motorové vozidlo pro tento účel, náklady na provoz vozidla lze uplatnit s výjimkou spotřeby pohonných hmot. (Hnátek, 2020, s. 90–92)

Častým jevem je nájem majetku za úplatu na určitou dobu pod názvem leasing. Majetek je poskytnutý pronajímatelem pronájemcovi. U operativního leasingu ostává předmět leasingu pronajímateli po ukončení smlouvy, u finančního leasingu předmětný majetek prochází do vlastnictví nájemce po uplynutí předem dohodnuté lhůty. U operativního leasingu jsou uznatelné pouze splátky. U finančního leasingu jsou splátky daňově uznatelný náklad, ale jen v poměrné části za dané zdaňovací období. Také jsou uznatelné odpisy hmotného majetku, pokud tedy je lze odepisovat. (Hnátek, 2020, s. 101–108)

V případě nevyužitelnosti zásob podle Zákona o dani z příjmů je možné je zlikvidovat a daňově uplatnit. Uplatnitelné jsou též náklady spojené se samotným procesem likvidace. K prokázání nákladů je nutné zpracovat likvidační protokol, ve kterém jsou obsaženy informace jako důvody likvidace, způsob, místo a čas provedení, specifika likvidovaných předmětů a jejich způsob naložení po likvidaci a jména pověřených pracovníků k likvidaci. Pokud by zásoby byly odprodány za nižší cenu, než byla jejich

pořizovací cena, bylo by možné vzniklou ztrátu daňově uznat. (Hnátek, 2020, s. 110–112)

Na základě provedení inventarizace může dojít k rozdílu, kdy reálný stav je nižší než stav v účetnictví. Tento stav se nazývá manko, opačný stav je přebytek. Účtují se na účty provozních nákladů (u přebytků na účty výnosů). Dle §25 manka a škody, které přesahují náhrady, jsou manka daňově neuznatelný náklad. Manko je daňově uznatelný náklad, pokud se jedná o manko do výše normy, pokud daňový subjekt obdrží náhradu nebo pokud jsou škody způsobené živelními katastrofami (je potřeba doložit posudek z pojišťovny nebo od soudního znalce) nebo způsobené neznámým pachatelem a je o tom řádné potvrzení od policie. Za náhradu se považuje náhrada ze strany pojišťovny nebo náhrada od osoby, která uzavřela dohodu o hmotné odpovědnosti. Úbytky z důvodů fyzikálních a chemických vlastností jako vysychání, vypařování a úhyny zvířat nelze nazvat manka. (Hnátek, 2020, s. 112-115, 231-233) Jako daňový náklad lze uplatnit i motivační příspěvek, který zaměstnavatel poskytuje žákům a studentům na základě smlouvy, kteří se připravují na budoucí povolání. Musí však splnit limit 5 000 Kč měsíčně a u vysokoškolských studentů je limit 10 000 Kč měsíčně. (Hnátek, 2020, s. 115)

Odměny členům statutárních orgánů a jiných orgánů, jednatelů společností či členů představenstev za výkon své funkce jsou daňově účinné náklady. Výjimku tvoří tantiémy a pojištění za škodu, kterou člen orgánů způsobí společnosti. Tantiémy jsou podíly ze zisku, na které mají členy orgánů společnosti nárok z titulu své funkce, jelikož se nejedná ani o účetní náklad. Pojištění, které je placeno společností za rizika, které mohou způsobit jednatelé a členy statutárních orgánů, je nedaňový náklad. Pokud jsou však pojištěny rizika samotné společnosti, tak tento náklad lze uznat. Mzdy zaměstnanců jsou uznatelný náklad (Hnátek, 2020, s. 124-126)

I odpisy pohledávek mohou být daňově uznatelným nákladem podle §24, pokud ovšem se jedná o následující případy:

- pohledávka dlužníka, kdy soud zrušil konkurz pro nedostatek majetku, pohledávka byla přihlášena u insolvenčního soudu a měla být vypořádána z majetku
- pohledávka dlužníka, který je nebo mu hrozí úpadek na základě insolvenčního řízení
- pohledávka dlužníka, který zemřel a pohledávku nemohla být uhrazena dědici

- pohledávka dlužníka, která se váže na majetek, na kterém probíhá veřejná dražba
- pohledávka dlužníka, která se váže na majetek, na který je uvalena exekuce

Odpis pohledávky je daňově uznatelný i v případě pohledávek celkem či částečně krytých zákonnými opravnými položkami. Podle §24 jsou daňově účinné i opravné položky k pohledávkám pouze však k těm, které umožňuje vytvářet Zákon o rezervách č. 593/1992 Sb. (Hnátek, 2020, s. 126–133)

I postoupení pohledávky je daňový náklad. Daňově uznatelná hodnota je u vlastní či nabyté pohledávky částka, za kterou byla pohledávka postoupena. (Hnátek, 2020, s. 173)

Daňový nákladem je i vyplacené odstupné (tj. náhrada za uvolnění bytu či nebytového prostoru kromě garáže, komory a sklepu) majitelem, pokud prostor začne být do dvou let používán pro samostatnou činnost nebo nájem a ostane takto užíván minimálně po dobu dvou let. (Hnátek, 2020, s. 134)

Zákon o dani z příjmů řeší v §25 i opravy a udržování. Uvádí, že nedaňové výdaje jsou výdaje vynaložené na opravu, údržbu nebo technické zhodnocení majetku fyzické osoby, který není součástí obchodního majetku. Z toho vyplývá, že pokud poplatník prokáže, že oprava slouží na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, jde o daňový náklad. U právnické osoby tedy majetek může být v nájmu, i tak jsou náklady uznatelné, musí ale být prokázána základní podmínka daňové uznatelnosti. (Hnátek, 2020, s. 147–149)

Zaměstnavatel si může jako daňový náklad uplatnit i příspěvek zaměstnanci na připojištění a soukromé životní pojištění, který je zjednaný v pracovní smlouvě, ve vnitřním předpise nebo v kolektivní smlouvě. (Hnátek, 2020, s. 168–169)

Za daňový náklad lze použít i pojistné, pokud podle §24 je hrazené poplatníkem a souvisí se zdanitelným příjmem nebo pokud je hrazené pojišťovnou za pojištění rizika placení náhrady mzdy, platu, odměny nebo sníženého platu během pracovní neschopnosti. Příkladem uznatelného pojistného je havarijní pojištění automobilů, pojištění zásob proti živelní pohromě a krádeži. (Hnátek, 2020, s. 178–182)

Pojistné na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění je uznatelné jen bylo v případě, že bylo zaplacené nejpozději do konce měsíce následujícího po uplynutí zdaňovacího období. Uplatnit si nelze pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění, pro které platí:

- je hrazené veřejnou obchodní společností za společníky a komanditní společností za komplementáře
- je hrazené poplatníkem, které má příjmy ze samostatné činnosti nebo z nájmu
- pojistné je hrazené osobami samostatně výdělečně činnými bez nemocenského pojištění, ale jsou pojištěné u soukromé pojišťovny při dočasné pracovní neschopnosti (Hnátek, 2020, s. 178–192)

Uznatelné jsou i sankce, penále a pokuty z prodlení ze smluvních vztahů, pokud byly uhrazeny do konce zdaňovacího období. U pokut a sankcí uložených z orgánů veřejné správy se jedná o neuznatelný náklad, například úroky za opoždění platby daně, pořádková pokuta. (Hnátek, 2020, s. 182–193 a 221)

Poplatky placené státní správě a soukromými podnikatelskými subjekty se podle §24 považují za daňově uznatelné, jenom však v případech, kdy je poplatek považován za náklad, který slouží k dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. (Hnátek, 2020, s. 184–186)

I oblečení užíváno v práci je považováno za daňově relevantní, pokud se tedy jedná o montérky pro živnostníky s řemeslnou živností, pláště pro lékaře, pracovní oděvy pro číšníky a kuchaře a tzv. stejnokroje opatřené logem firmy, ochranní známkou nebo barvami. V smyslu definice daňových výdajů lze uznat i společenské oblečení, jako obleky u vrcholových pozicí. (Hnátek, 2020, s. 193–194)

Uznatelné jsou i náklady na pracovní prostředky, ochranné pomůcky, mycí a čistící potřeby, vybavení kuchyňky, kávovary, nádobí, elektrospotřebiče. Pokud jsou předměty v užívání i v soukromí, jako daňový náklad se uplatní jen poměrná část pořizovací ceny. Uplatnit lze i náhrady za použití náradí, které je ve vlastnictví zaměstnance. (Hnátek, 2020, s. 195)

Uznatelným nákladem jsou náklady na povinné či dobrovolné testy na onemocnění covid-19, pokud testování má souvis s fungováním podniku. (Hospodářská komora České republiky, 2020)

Náklady na odměny pro žáky a studenty za praktickou výuku studentů a žáků lze také daňově uplatnit. Pro oprávnění k této činnosti musí mít podnik se školou uzavřenou smlouvu, kde je uveden rozsah a obsah činností. Je možné uplatnit nejen výdaje vynaložených na žáky či studenta, ale i náklady na pořízení majetku, který se použije na odborné vzdělávání. (Hnátek, 2020, s. 198-199)

V souvislosti se zaměstnanci jsou uplatnitelné náklady na přechodné ubytování, pokud bydlíště zaměstnanec je v jiném městě jako je sídlo přechodného ubytování. (Hnátek, 2020, s. 203)

Tvorba rezerv je převážně náklad daňově neuplatnitelný. Jsou však i výjimky, které uvádí Zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů č. 593/1992 Sb. Jedná se o rezervy bankovní a v pojišťovnictví, rezerva na opravu hmotného majetku, rezerva na pěstební činnost, rezerva na odbahnění rybníka, rezerva na sanaci pozemků dotčených těžbou, rezerva na vypořádání důlních škod a rezerva dle atomového zákona č. 18/1997 Sb. Podmínkou uplatnitelnosti je zaúčtování rezervy v podvojném účetnictví nebo uvedení v daňové evidenci a peníze na rezervu musí být uloženy na samostatný bankovní účet, který je určen výlučně pro rezervy. (Hnátek, 2020, s. 213-219)

Další kategorií jsou úroky, tj. odměna za půjčení financí věřiteli. Pokud je věřitelem fyzická osoba a úroky jsou zaplacený, lze je vždy uplatnit. Když úvěr slouží na pořízení dlouhodobého majetku, lze uplatnit úroky od okamžiku užívání majetku. (Hnátek, 2020, s. 241–246)

Při vyřazení hmotného či nehmotného majetku daňově účinný náklad daňová zůstatková cena, tj. rozdíl vstupní ceny a uplatněných daňových odpisů. Někdy jsou potřeba při vyřazení i jiné náklady, například náklady na bourání, odvoz odpadu, které lze také uplatnit. U částečného prodeje nebo likvidace je daňovým nákladem částečná daňová zůstatková cena. Při vyřazení neodepisovaného majetku představuje daňový náklad pořizovací cena pouze do výšky příjmů z prodeje. (Hnátek, 2020, s. 261-267)

Pokud předmět činnosti zaměstnavatele a pracovní obor zaměstnanců souvisí se vzděláváním zaměstnanců, je možné daňové uplatnění nákladů. K takým nákladům se řadí náklady na provoz svých vzdělávacích zařízení pro své zaměstnance, rekvalifikačních kursů, studium na střední nebo vysoké škole, cestovní náhrady do škol, učební pomůcky. Pokud byl zaměstnanec na školení související s jeho pracovním zaměřením, tak se uznává i náklad na oběd nebo občerstvení. Když nastane situace, že se vzdělávají cizí osoby nebo zaměstnanci v jiném oboru, náklady na vzdělání jsou uznané do výše dosažených příjmů (Hnátek, 2020, s. 268–270)

Pro zaměstnance může být poskytnuta i řada benefitů, které si může zaměstnavatel uplatnit. Například náklady na pracovní a sociální podmínky, provoz stravovacího zařízení kromě potravin. Uplatnitelné jsou náklady na stravenky až do výše 55 %

hodnoty stravenky za jednu změnu, která trvá minimálně 3 hodiny. Maximální hranice pro uznání výdaje za stravenku pro rok 2020 je 72,10 Kč. (Hnátek, 2020, s. 272-279, 286)

5.2 Daňové náklady Slovenské republiky

Automobil je nevyhnutnou součástí v mnohých obchodních společnostech. V souvislosti s automobilem lze daňově uznat náklady na pohonné hmoty, opravy, udržování automobilu, technické kontroly, daň z motorových vozidel, pojištění, výdaje na dálniční známky, parkování. V případě užívání automobilu zaměstnancem i na soukromé účely dochází ke krácení těchto výdajů v poměrné částce. Všechny údaje k jízdám jsou zaznamenány do knihy jízd. Slovenská legislativa umožňuje i paušalizace nákladů na pohonné hmoty jen v případě používání soukromého automobilu v podnikání. Paušální výdaj činí 50 % z celkového prokázaného nákupu pohonných látek za zdaňovací období. (Mintál, 2020, s. 20–23)

Podle § 19 jsou daňově uznatelné i cestovné náhrady pro zaměstnance na zahraničních i lokálních pracovních cestách. Typickým příkladem jsou výdaje na stravu, ubytování, dopravu a u zahraničních cest se zaměstnancům poskytuje o kapesné. Výška nákladů je upravena Zákonem č. 283/2002 Z.z. o cestovních náhradách (Mintál, 2020, s. 50–53)

Členské příspěvky, které jsou placeny komorám, svazům a asociacím jsou daňovým nákladem v plné výši, pokud se jedná o povinné členstvo pro činnost podnikání, například Slovenská komora daňových poradců, Slovenská obchodní a průmyslová komora apod. (Mintál, 2020, s. 67)

Snížit daňový základ lze i uplatněním nákladů v podobě zaplacených daně z motorových vozidel, daně z nemovitosti a daně z přidané hodnoty, pokud nebyl uplatněn její odpočet a má souvis s dosažením, zabezpečením a udržením zdanitelných příjmů. (Mintál, 2020, s. 70–81, 135, 433)

Výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného či nehmotného majetku nelze daňově uplatnit najednou. Uznatelné jsou pouze odpisy dlouhodobého majetku kromě výjimek podle § 23 Zákona o dani z příjmů. Výdaje na neodepisovaný dlouhodobý majetek nejsou daňovým nákladem v čase pořízení, ale jsou daňově uznatelné v čase vyřazení z majetku například při prodeji, kde se nákladem stává příjem z jeho prodeje. (Mintál, 2020, s. 237–241)

Zákon o dani z příjmů neuznává účinným nákladem dary jako aj náklady na reprezentaci účtovány na účtu 513. Zde je také výjimka v podobě reklamního předmětu, který nepřesáhne částku 17 € bez DPH, není to dárková poukázka a nejedná se o tabákové či alkoholické výrobky kromě vína. (Mintál, 2020, s 90–93) V plné výši jsou uznatelné náklady zaměstnavatele na dopravu zaměstnanců na místo výkonu práce a zpět motorovými vozidly pro přepravu 10 a víc osob. (Mintál, 2020, s. 111)

Pokud je splněna základní podmínka uplatnitelnosti daňových výdajů, lze považovat za taký výdaj i nájemné jakéhokoliv krátkodobého či dlouhodobého majetku u operativního leasingu. U finančního leasingu jsou daňově relevantní úroky, pojištění a odpisy dlouhodobého majetku. (Mintál, 2020, s. 269–282, 153–161)

Likvidace zásob z důvodů jejich nevyužitelnosti, nebezpečí nebo prošlé doby spotřeba je spojená s náklady daňově neúčinnými. Výjimkou je darování potravin do Potravinové banky Slovenska a léků vázaných na lékařský předpis ve výšce pořizovací ceny těchto zásob. (Mintál, 2020, s. 524-525)

Podle §21 jsou manka a škody daňově uznatelné do výše náhrad a u škod způsobených přírodní katastrofou nebo neznámým pachatelem a existuje i policejní záznam. (Mintál, 2020, s. 199-202)

Od 1.1.2019 se daňové náklady rozšířili o podnikové stipendium pro studenty odborných škol a o odměnu za produktivní práci studenta odborné školy v rámci odborného vzdělávání do výšky 100 % z hodinové minimální mzdy. Stávající náklady jsou na umožnění praktického vyučování v rámci praktické výučby odborných škol. (Mintál, 2020, s. 213-214).

Odměny společníků společností s ručením omezením, komplementářů komanditních společnostech, členů družstva jsou daňově relevantní. Také mzdy už při jejich zaúčtování. (Mintál, 2020, s. 213)

Odpisy a postoupení pohledávek jsou daňovým nákladem za stejných podmínek jak podle českých právních předpisů. U nepromlčených pohledávek lze uznat daňový náklad do výše opravné položky. (Mintál, 2020, s. 298-326)

Opravy a udržování majetku jsou daňově uznatelným nákladem, musí být prokázána základná podmínka uznatelnosti. Opravou se odstraňuje materiální poškození či opotřebení, aby se majetek uvedl do předešlého stavu a nesmí se změnit jeho technické parametre, v opačném případě se jedná o technické zhodnocení. Náklady na technické

zhodnocení zvýší vstupní cenu majetku a výdajem se stanou až v momentě dokončení úpravy. (Mintál, 2020, s. 461–470)

Pojištění se přímo v Zákone o dani z příjmů neuvádí. Pojištění, které je povinné a plátcovi daně by hrozili sankce pro neuzavření pojistné smlouvy a pojištění by souviselo s dosahováním zdanitelných příjmu, patří k daňovým nákladem. (Mintál, 2020, s. 346-355)

Od 1.1.2020 se stali daňovými náklady po zaplacení pokuty, penále a poplatky z omeškaní vyplývající se smluvních vztahů. Pokuty a úroky z omeškaní vůči orgánům státní správy jsou nedaňové. (Mintál, 2020, s. 406-407)

Daňovými náklady můžu být povinné poplatky (soudní poplatky, poplatky za komunální odpad, poplatky za rozvoj), které byly uhrazené a souvisí s předmětem podnikatelské činnosti. (Mintál, 2020, s. 358-363)

I pracovní oděvy jsou daňovým nákladem za předpokladu, že jsou označené znakem zaměstnavatele a jejich používání je uvedeno v interní směrnici. To jisté platí pro oděv používaný z důvodu bezpečnosti při práci. Náklady na praní, vybavení kuchyněk a kanceláří jsou uznatelným nákladem. (Mintál, 2020, s.490-493)

V souvislosti s onemocněním covid-19 jsou daňově uznatelné náklady na respirátory, roušky, dezinfekce a povinné testy na covid-19 kromě vitamínů a doplňků stravy na podporu imunity. (Finančná správa Slovenská republika, 2020)

Zaměstnavatelé mohou snížit daňový základ i náklady na ubytování pro zaměstnance. Na jednoho zaměstnance si může uplatnit výdej ve výši 100 €, pokud zaměstnává zaměstnance více než 24 měsíců, tato částka se zvýší na 350 €. (Mintál, 2020, 454-475)

§20 Zákona o dani z příjmech uvádí, které rezervy mají vliv na daňový základ. Jsou to rezervy na nevyčerpané dovolené včetně pojistného a příspěvků zaměstnavatele, lesní pěstební činnost, likvidaci hlavních banských díl, lomů a odpadů při banské činnosti, uzavření, rekultivaci a monitorování skládek, nakládání s odevzdaným elektroodpadem z domácností a na nakládání s odpadem z těžebního průmyslu. (Mintál, 2020, s. 397-398)

K daňově uznatelným nákladům lze zařadit i placené úroky z úvěrů a půjček. Čerpání úvěrů nebo půjčky však musí mít souvis s dosažením, zabezpečováním a udržením zdanitelných příjmů. (Mintál, 2020, s. 479–482)

V případě vyřazení dlouhodobého majetku hmotného či nehmotného vstupuje do daňových nákladů zůstatková cena. U majetku, které se neodepisuje, je uplatnitelný daňový náklad cena při pořízení pouze do výše příjmů z jeho prodeje. (Mintál, 2020, s. 188–199)

Zákon o daní z příjmů uznává daňově účinnými náklady spojené s vzděláváním a rekvalifikací zaměstnanců jen v případě, když obsah vzdělávání nebo rekvalifikace má spojení s předmětem podnikání nebo s pracovním místem zaměstnance. (Mintál, 2020, s. 515–519)

Daňová uznatelnost se týká i výdajů zaměstnavatele na stravování. Pokud pracovník odpracuje 5 až 12 hodin, zaměstnavatel si může uplatnit náklad ve výši maximálně do 55 % na každé jídlo. Tento výdaj je ohraničený částkou 2,81 €. (Mintál, 2020, s. 444)

5.3 Porovnání daňových nákladů

Většina daňových nákladů České a Slovenské republiky je stejná, má stejné podmínky a v obou krajinách je potřeba pro uplatnění dokazovat základní pravidlo uznatelnosti, tj. náklad musí být použitý na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů a jeho vynaložení musí být dostatečně prokázáno. Lze však najít několik rozdílů, které jsou uvedeny v konkrétních situacích:

Společnost s ručením omezeným nezabývající se výrobou alkoholu darovala svému dobrému obchodnímu partnerovi šumivé víno opatřené logem v hodnotě 400 Kč/15 €. Pokud by se jednalo o českou společnost, uvedený náklad není daňově uznatelný, protože předmět daru podléhá spotřební daně a nejedná se o výjimku tichého vína, které definuje §93 Zákona č. 353/2003 Sb., tj. daňový náklad neovlivní. U slovenské společnosti by se jednalo o uznatelný náklad, protože výjimka se vztahuje na jakékoliv víno a je splněna podmínka hodnoty do 17 €, tj. společnost jsi může částkou 15 € snížit daňový základ.

Společnost s ručením omezeným má na skladě potraviny v hodnotě 6 000 Kč/230 € po prošlé době spotřeby. Chce jich zlikvidovat, náklady na likvidaci by činili 300 Kč/12 €. U české společnosti by se jednalo o daňový náklad, který by snížil základ daně o 6 300 Kč, je však potřebné vypracovat likvidační protokol se všemi náležitostmi. V případě slovenské společnosti by se nejednalo o daňově účinný náklad. Pokud by slovenská společnost měla zájem, mohla by potraviny odevzdat

Potravinové bance Slovenska, následně by mohla snížit daňový základ o 230€.

Společnost s ručením omezených zaplatí svému zaměstnanci léčebný pobyt v lázních v částce 4 000 Kč/150 €. Pro českou společnost tento náklad není uplatnitelný a nelze si snížit daňový základ o částku 4 000 Kč. Podle §11 Zákona o dani z příjmů na Slovensku si může společnost snížit základ daně o částku 150 €, musí však doložit doklady k úhradě této částky.

Zaměstnanec zaplatil za rekreační pobyt v hodnotě 35 000 Kč/1 300 €, má k pobytu doklady o zaplacení, zaměstnavatel mu poskytnul příspěvek na tento pobyt, který je zaúčtován. U českého zaměstnavatele nelze základ daně ponížít o uvedenou částku, nejedná se o daňově relevantní náklad, pokud není poskytnutí příspěvků v interním předpisu zaměstnavatele. U slovenského zaměstnavatele lze základ daně snížit maximálně do 55 % z oprávněných výdajů (1 300 €), maximálně do výšky 275 €. 55 % představuje 715 €, co přesahuje stanovenou hranici, tj. zaměstnavatel si může snížit základ daně jen o 275€. Zaměstnanec však musí být zaměstnán minimálně 24 měsíců u zaměstnavatele, v opačném případě náklad nelze uplatnit.

Dítě zaměstnance navštěvuje hodiny volejbalu u sportovní organizace, roční poplatek je 7 800Kč/300 €. Zaměstnanec, který u zaměstnavatele pracuje víc než 24 měsíců, požádá zaměstnavatele o příspěvek. U českého zaměstnavatele nelze tento náklad uplatnit. U slovenského zaměstnavatele lze snížit daňový základ ve výši maximálně do 55 % výdajů, které nesmí přesáhnou částku 275 € za rok, tj. do 55 % z 300€. Tedy slovenský zaměstnavatel uplatní náklad ve výši 165 €.

6 Závěr

Tato bakalářská práce je rozdělena na dvě části. První se zabývá účetními náklady České i Slovenské republiky, jejich porovnáním a vlivem na hospodářský výsledek podniků. Účetní náklady v českém i slovenském pojetí obsazují 5. účetní třídu. Na účty v účetních skupinách Spotřebované nákupy (50), Služby (51), Osobní náklady (52), Daně a poplatky (53) a Jiné provozní náklady (54) se účtují stejné náklady jak v Česku, tak na Slovensku, obsahové vymezení účtů je téměř stejné. Rozdíly jsou patrné v účetní skupině 55. Slovenská účetní osnova nemá vyhrazené účty pro tvorbu rezerv, i když tvorba některých je zákonně daná. Rezervy se účtují na účty „ostatních nákladů“, tj. 518, 548, 527 a 568, nemají svoje účty jak v české účetních skupinách 55 a 57. V slovenské účetní osnově také chybí účetní skupina 58. Účty pro změnu stavu zásob vlastní činnosti a aktivace jsou v účetní skupině pro výnosy. Zde dochází i k rozdílu v účtování. Ve slovenském podvojném účetnictví se účtují na účty výnosů, v českém na účty nákladů, výsledek hospodaření je ovlivněn stejně. V poslední účetní skupině 59 jsou také rozdíly, slovenské podvojně účetnictví od roku 2015 nemá účty na převod provozních a finančních nákladů, které jsou nahrazeny účty ostatních nákladů 548 a 568. Jediným obsahovým rozdílem v českém a slovenském účetnictví je daň z pojištění, kterou české účetnictví nezná, na Slovensku se účtuje na účty 548 nebo 568 podle charakteru pojištění.

Druhá část bakalářské práce se věnuje daňovým nákladům České a Slovenské republiky a dopadem rozdílu na daňový základ. Po komparaci jednotlivých nákladů a jejich daňové uplatnitelnosti lze konstatovat, že daňové náklady České i Slovenské republiky jsou téměř stejné. Náklady na cestovné a kapesné, automobil, členství, odpisy, leasing, dopravu zaměstnanců, jejich vzdělávání a stravování, škody na majetku, odpisy a postoupení pohledávek, sankce pracovní oděvy, praktickou výuku studentů a vyřazení dlouhodobého majetku jsou uplatnitelné pro snížení základu daně jak v Česku, tak i na Slovensku. Český zákon o dani z příjmů však nemyslí na zaměstnavatele, kteří poskytnou příspěvky na koupelnou péči o zaměstnance a rekreační činnost. Tento náklad je na Slovensku uplatnitelný do výše 55 % prokázaných výdajů, v Česku musí být možnost příspěvku pro rekreační činnost zakotvena v kolektivní smlouvě nebo interních předpisech zaměstnavatele. Novinkou roku 2020 na Slovensku je i příspěvek na sportovní činnost dítěte zaměstnance, kterým si zaměstnavatele také

můžu snížit daňový základ. Odlišností je i výše paušálních výdajů u živnostníků. Na Slovensku je stanovená výška paušálních výdajů 60 % z celkového úhrnu příjmů pro všechny fyzické osoby, v Česku můžu uplatnit snížení daně až o 80 % v podobě paušálních výdajů lesníci, zemědělci a živnostníci s řemeslnou živností. Ostatní živnosti kromě řemeslných uplatní paušální výdaje ve výšce 60 % úhrnu příjmů stejně jak na Slovensku. V jiném podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti se uplatní paušál 40 % a pokud se jedná o pronájem majetku patřícího do obchodního majetku, paušál představuje 30 % z úhrnu příjmů.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní zdroje

JANHUBA, Miloslav, Marie MÍKOVÁ, Jaroslava ROUBÍČKOVÁ a Vladimír ZELENKA. *Finanční účetnictví: obecné otázky*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-614-2.

MÁČE, Miroslav. *Účetnictví a finanční řízení*. Praha: Grada, 2013. Účetnictví a daně. ISBN 978-80-247-4574-9.

SKÁLOVÁ, Jana. *Podvojný účetnictví 2018*. 24. vydání. Praha: Grada Publishing, 2018. Účetnictví a daně. ISBN 978-80-271-0868-8.

SYNEK, Miloslav. *Manažerská ekonomika*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2007. Expert. ISBN 978-80-247-1992-4.

DUŠEK, Jiří. *Vnitropodnikové účetnictví: praktický návod s podklady na jeho zavedení*. Praha: Grada Publishing, 2019. Účetnictví a daně. ISBN 978-80-271-2544-9.

ŠTEKER, Karel, OTRUSINOVÁ, Milana. *Jak číst účetní výkazy: základy českého účetnictví a výkaznictví*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2016. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0048-4.

ŠEBESTÍKOVÁ, Viola. *Účetnictví podnikatelských subjektů II*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013. ISBN 978-80-248-3141-1.

NOVOTNÝ, Pavel. *Účetnictví pro úplné začátečníky 2020*. 14. vydání. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-1037-7.

HNÁTEK, Miloslav. *Daňové a nedaňové náklady 2020*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-907398-2-6.

MINTÁL, Ján. *Daňové a nedaňové výdavky 2020*. Žilina: Poradca s.r.o., 2020. ISBN 978-80-8162-114-7.

7.2 Internetové zdroje

ZÁKON č. 563/1991 Sb., Zákon o účetnictví. Dostupné z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563>

ZÁKON č. 431/2002 Z. z., Zákon o účtovníctve. Dostupné z:

<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-431>

ZÁKON č. 593/1992 Sb., Zákon České národní rady o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-593>

ZÁKON č. 213/2018 Z. z., Zákon o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2018-213>

ZÁKON č. 586/1992 Sb., Zákon České národní rady o daních z příjmů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

ZÁKON č. 595/2003 Z. z., Zákon o dani z príjmov. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-595>

Uctovani.net. *Náklady* [online]. Uctovani.net, 2016. Dostupné z: <https://www.uctovani.net/clanek.php?t=Naklady&idc=35>

Účetní průvodce Má Dáti. *Náklady* [online]. Účetní průvodce Má Dáti, 2020. [cit. 2020-02-01]. Dostupné z:

<https://www.madati.cz/info/delfinheslatxt.asp?cd=218&typ=r&levelid=NAKLADY.HTM>

Ako-uctovat.sk. *Účtovná trieda 5: Náklady. Účtovná trieda 6: Výnosy. Výsledok hospodárenia*. [online]. Ako-uctovat.sk, 2012. [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: <https://www.ako-uctovat.sk/clanok.php?t=Uctovna-trieda-5-Naklady-Uctovna-trieda-6-Vynosy-Vysledok-hospodarenia-&idc=66>

Hospodářská komora České republiky. *I dobrovolné testy na covid-19 jsou daňově uznatelné, ujišťuje Komora po konzultaci s ministerstvem financí* [online].

Hospodářská komora České republiky. Dostupné z: https://www.komora.cz/press_release/i-dobrovolne-testy-na-covid-19-jsou-danove-uznatelne-ujistuje-komora-po-konzultaci-s-ministerstvem-financi/

Finančná správa Slovenská republika. *Korona - výdavky na vitamíny, ovocné baličky, rúška, respirátory, dezinfekciu* [online]. Finančná správa Slovenská republika, 2020. [cit. 2020-03-08]. Dostupné z:

<https://podpora.financnasprava.sk/503478-Korona---v%C3%BDdavky-na-vitam%C3%ADny-ovocn%C3%A9-bal%C3%AD%C4%8Dky-r%C3%BA%C5%A1ka-respir%C3%A1tory-dezinfekciu>